

МОЛОДИЙ МЕДИК

№3, грудень 2021 р.

До сторіччя ВНМУ Укрпошта випустила ювілейний конверт та спеціальний штемпель

Це вже не перший конверт, присвячений історії університету

24 грудня 2021 року в актовій залі Вінницького національного медичного університету імені Миколи Івановича Пирогова відбулася знаменна подія. Ректор ВНМУ, професор, академік НАМН України Василь Максимович Мороз разом із керівництвом вінницького відділення Укрпошти погасили спеціальним штемпелем з емблемою університету марковані художні конверти із його зображенням.

У на конверті авторства художника Максима Кісільова – фасад морфологічного корпусу ВНМУ та стилізована алея до нього. Цей конверт разом зі спеціальним штемпелем Укрпошта випустила державним коштом на вшанування 100-річчя Вінницького національного медичного університету.

Втім, щоб святкування було більш урочистим, на додаток до державного медичний університет замовив та оплатив друк власного конверта та ювілейної марки.

Марка зроблена у формі логотипу ВНМУ. На конверті, дизайн якого розроблено на замовлення університету, теж зображений морфологічний корпус. На додаток на передньому плані у лівому нижньому кутку відтворений бюст Миколи Івановича Пирогова. Університетський конверт має європейський формат.

Відтак разом конверти, марка та штемпель являють собою цілісну композицію.

Після спецпогашення марки на конверті поштовий штемпель знищується. А тому конверти з часом набувають неабиякої історичної та філателістичної цінності.

За даними Філателістичного бюлетеня за грудень 2021 року, загальний тираж державного конверта складає 350 тисяч екземплярів. Втім, погашено було лише тисячу з

них – саме стільки університет випустив марок.

У тому, що випуск конверта – то одна з гідних подій, які засвідчують високий рейтинг та славетну 100-річну історію ВНМУ, переконаний ректор університету академік Василь Максимович Мороз. Конверти, зокрема випущені університетським коштом, стануть одним з атрибутів святкування 100-річчя університету, яке планується влітку 2022 року.

Серйозною подією у житті закладу вищої освіти спецпогашення конверту вважає й директор вінницької дирекції Укрпошти Володимир Петрович Шаловинський.

– На сьогодні дуже багато є освітніх закладів – вищих, середніх, але мало хто може пишатися, що вони існують сто років, при тому, що впродовж всіх цих років не втратили свого високого іміджу, – каже Володимир Петрович.

– Адже колись слава про Вінницький медичний університет гриміла на

весь Радянський Союз, потім – на незалежну Україну. І визнання університету продовжується й зараз. Спеціалісти з Вінницького, тоді медичного інституту, тепер – університету, вважалися і вважаються одними з найкращих у державі, і тому навчальний заклад завжди мав і має попит не лише всередині нашої країни. Тут завжди було і є багато іноземних студентів. Я особисто пов'язаний з цим навчальним закладом тим, що у Вінницькому медичному інституті працював мій батько.

Як вважає Володимир Шаловинський, на конверт можна наклеювати будь-яку марку, але все одно на ньому залишається зображення ВНМУ:

– Це – можливість популяризувати університет, відправляти листи тим, з ким університет співпрацює, у своїх конвертах з малюнком університету. Це не питання грошей, а питання популяризації, престижу самого закладу.

В тому, що далеко не кожен медичний заклад України може пишатися власним конвертом, виданим до його сторіччя Укрпоштою, «ММ» переконався у розмові із відомим вінницьким філателістом, лікарем-волонтером Юрієм Козаком.

Закінчення на 3-й стор.

3 Новим 2022 роком!

Відповідаючи на запит «ММ» щодо привітань колективів ВНМУ з нагоди Різдва та Нового року - 2022, ректор Вінницького національного університету імені Пирогова, академік НАМН України, професор Василь Максимович Мороз побажав всім нам міцного здоров'я, а університетові – піднесено відсвяткувати своє 100-річчя, урочистості з нагоди якого довелося відтермінувати через пандемію.

– Щиро вітаю весь професорсько-викладацький склад, співробітників університету і студентів з прийдешнім 2022 роком!

Щиро бажаю міцного здоров'я, щастя, благополуччя, радості, здійснення ваших мрій та задумів.

2022 – це рік, коли сторіччя святкуватиме наша альма-матер, славу історію якої створювали багато тисяч випускників та прекрасний професорсько-викладацький склад. І зараз наш університет є одним з провідних закладів вищої медичної освіти, відомим не лише в Україні, а й у багатьох країнах світу.

Не сумніваюся, що молоде покоління своїм талантом, розумом й сумлінною працею буде продовжувати славі традиції нашого університету. І нехай вони примножуються ще не одну сотню літ. Миру всім, злагоди та любові!

Проректор з науково-педагогічної (навчальної) роботи, доктор медичних наук, професор Юрій Йосипович Гумінський, якого «ММ» попросив надати привітання від усієї команди проректорів, і каденція якого закінчилася якраз у 2021 році, побажав:

Здоров'я та вдячних пацієнтів – від імені проректора з лікувальної роботи, доктора медичних наук, професора Василя Васильовича Погорілого.

Креатива, удачі, нових наукових ідей, звершень та досягнень – від проректора з наукової роботи Олега Володимировича Власенка.

– Ну а власне від Гумінського побажаю оптимального педагогічного навантаження, щоб воно було у гармонії з оплатою праці. І щоб ми не втрачали здатності вчитися від наших студентів, адже з кожним роком вони стають все кращими. Щоб ми не відчували себе артефактами поруч з ними та не говорили: «А от у наш час!» Час зараз інший і йому потрібно відповідати. А тому побажаю всім і любові до життя.

А от нова проректорка з науково-педагогічної (навчальної) роботи, професорка Оксана Анатоліївна Серебреннікова надіслала окремі привітання різним адресатам:

– Хочу дуже побажати, щоб наші студенти у новому році вчилися не онлайн, потрапили у клініки, побачили хворих, змогли засвоїти маніпуляції всі, які їм будуть необхідні й дозволять впевнено почуватися у майбутній професії.

Аспірантам – здобувачам ступеня доктора філософії – я дуже хотіла б побажати, щоб нові правила захисту дисертаційних робіт, які НАЗЯВО ухвалить вже у січні і які будуть затверджені Кабміном, не виявилися для них страшними, не налякали. І щоб в них не зникло бажання займатися наукою і захищати дисертацію. І щоб на цьому шляху їх зустрічали лише доброзичливі, хороші, але вимогливі та добросовісні люди.

А всьому колективу нашого університету, на всіх рівнях, перше, бажаю здоров'я. А по-друге, бажаю нам всім зняти й викинути далеко маски. І щоб ми жили без масок в обстановці щирості, відвертості та здоров'я – психічного та фізичного.

Декан медичного факультету № 1 Юрій Григорович Шевчук:

– Шановні друзі! З Новим роком! Нехай рік, що минає, забере весь біль та розчарування, відкриє дорогу всьому прекрасному і доброму. Бажаю в новому році, перш за все, миру на нашій українській землі. Достатку та здоров'я вам та вашим родинам. Нехай мрії та плани збуваються, а поруч будуть близькі люди. Будьте здорові, бадьорі й веселі. Любові, натхнення та гарного настрою на весь наступний рік!

Декан медичного факультету № 2 Школьніков Володимир Семенович

– Від щирого серця вітаю шановних колег та студентство! Щастя, здоров'я, миру, злагоди в домівках та у серцях! Гармонії внутрішнього та зовнішнього світу, тільки приємного та плідного спілкування, непересічних подій, втілення мрій та сподівань. Нехай життя вас береже та надихає! З Новим роком та Різдвом! Нехай новий рік стане кращим за попередній, і всі мрії втіляться у життя!

Декан фармацевтичного факультету, кандидат медичних наук, доцент Бобрук Володимир Петрович Миру, злагоди, добробуту! Щоб ніхто ніколи не хворів, щоб ця чума ковідна минула й зникла. Щоб всі були веселі, радісні, й ніхто не засмучував нікого.

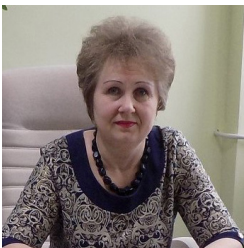

Головний бухгалтер Ірина Юріївна Костіна:

Шановні співробітники Вінницького національного медичного університету! На порозі новий рік, з яким я і хочу вас привітати. Нехай не тільки цей рік, а й кожен наступний будуть для вас щасливими та сприятливими, приносять позитивні емоції, дарують легкість у всіх ваших справах і допомагають здійснитися задуманому.

Я бажаю вам добра і миру, позитиву, достатку і, звичайно ж, чудес, без яких життя було б безбарвним. Нехай кожен Новий рік приносить у ваш дім гармонію, спокій і щастя! З Новим роком, з Різдвом Христовим!

Доктор медичних наук, професор кафедри акушерства і гінекології №1 Коньков Дмитро Геннадійович
Вельмишановні колеги! Хочу вам побажати у новому році у першу чергу здоров'я, щастя, успіхів у вашій повсякденній роботі та кар'єрі. І, найголовніше, – щоб вас оточували щасливі, здорові ваші родичі.

Директор Наукової бібліотеки ВНМУ Неліна Кравчук
Шановне товариство!
Вітаю з Новим роком, новими надіями, новими ідеями, новими починаннями, новими можливостями!

Нехай зорепад бажань ніжно кружляє вас у вирі щастя, приємні емоції дбайливо мережать щирі усмішки, теплі зустрічі зігрівають морозні дні, барвистий внутрішній світ сріблиться гарними подіями, а білосніжна життява дорога сяє неймовірно удачею.

Нехай у Новому році ваші горизонти щастя та простори натхнення наповнюються феєричними успіхами та колосальним везінням.

Керівниця творчої студії «Вежа» Інна Гулик

Творча студія «ВЕЖА» щиро вітає університетську спільноту з Новим роком та різдвяними святами. Нехай 2022 рік подарує радість зустрічей і відкриттів, перемог і досягнень, новий професійний та життєвий досвід. Нехай кожен ваш день наповнюється теплими обіймами, яскравими спогадами й новими друзями!

Вітаємо всіх з Новим Роком!

Від щирого серця бажаємо міцного здоров'я, безкрайого щастя, добробуту, благополуччя, добра! Нехай кожен день у 2022 році буде сповнений світлими та теплими моментами!

Бажаємо, щоб поруч були вірні люди! Нехай тепло огортає вашу оселю, а затишок ніколи не покидає її!

Більше натхнення, усмішок та нових досягнень! Нехай все буде якнайкраще!

Вітаємо! З любов'ю,

Рада студентського самоврядування ВНМУ

Підсумовуючи сказане, редакція «Молодого медика» присьмується до привітань та бажає студентам та співробітникам університету всього найкращого у новому 2022 році!

Нехай він принесе нам успішне, мирне та спокійне життя! Нехай розумні, хороші та гідні люди, що вчать ся та працюють у ВНМУ, із задоволенням займаються своєю справою, і хай вона отримає розвиток. Здоров'я усім, здійснення мрій, гармонії з собою та зі світом!

До сторіччя ВНМУ Укрпошта випустила ювілейний конверт та спеціальний штампель

Закінчення. Початок на 1-й стор.

– Робота з випуску конверта до 100-річчя ВНМУ, включення його до плану друку продукції Укрпошти, розпочалася ще у 2019 році, – сказав пан Юрій. – І за цей час не всі університети, яким виповнилося 100 років, змогли похвалитися власним конвертом. Здебільшого обмежувалися лише штампелем. А для ВНМУ випустили й штампель, і конверт.

Ціна конверта зі спецпогашенням наразі складає 13 грн 80 коп. Втім, через декілька десятиліть вона

може вирости в рази. Особливо цінними можуть стати погашені конверти, де, крім спеціального штампеля, стоять й автографи нинішнього керівництва ВНМУ.

Окрім Василя Максимовича Мороза на поштової продукції їх залишили проректори: професори Юрій Йосипович Гумінський, Олег Володимирович Власенко та Василь Васильович Погорілий. А також – керівник навчального відділу ВНМУ професорка Людмила Василівна Фоміна та секретар вченої ради університету професорка Оксана Анатоліївна Серебреннікова.

Але нинішній конверт – не єдиний, випущений впродовж історії існування вінницького закладу вищої медичної освіти. Як розповів Юрій Козак, у період з 1960 по 1990 роки Укрпошта випустила 5 конвертів із зображенням тоді ще Вінницького медичного інституту.

Крім того, серія конвертів також з 5 штук була випущена до святкування 200-річного ювілею Миколи Івановича Пирогова, який ВНМУ урочисто відзначав у 2010 році.

**Оксана Вітюк
Фото Валерія Сизова**

Студенти ВНМУ стали помічниками Святого Миколая

Вже декілька років поспіль студенти Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова стають помічниками Святого Миколая: організовують збір подарунків та доставляють їх діткам, які чекають на диво.

Немає на світі дитини, якій у довгоочікувану ніч не сниться щось особливе. Чи можна описати ту трепетну радість, коли дитина тримає у маленьких ручках красиво запакований подаруночок? Чи дивилися ви в дитячі оченята у таку мить?

Дитячий будинок, школа-інтернат... Всередині гарні кімнати, придатні для спільного проживання маленьких діток. Там є спальні, великі просторі зали для відпочинку і навчання, а також їдальня. У кімнаті – підручники, іграшки, одяг, зошити, у дворі – прекрасний дитячий майданчик.

Але мами цих малюків не поспішають сюди щовечора для того, щоб забрати своїх діток додому. Малюки тут на весь час. І так – багато років. Їхніх батьків замінюють вихователі, няні та вчителі.

У цьому спільному домі діти живуть з різного віку. Рідні їх відвідують рідко. У кожній незнайомій людині, котра приходить у дитячий будинок, дітки сподіваються побачити своїх батьків. Серця дорослих дуже рідко залишаються байдужими до благаючих і допитливих оченят дітей, у яких можна прочитати: «Заберіть мене».

Ви коли-небудь замислювалися над питанням, скільки витратили грошей на вас батьки? Ви скажете, що батьки ніколи про таке не думають. Так і є: вони просто намагаються зробити все, щоб їхні діти були щасливими.

Всі малюки заслуговують на щасливе дитинство. І саме ваша допомога кожного року допомагає зробити його таким.

Комітет волонтерства ВНМУ щороку проводить акцію допомоги дітям-сиротам, які перебувають у дитячих будинках та школах-інтернатах Вінниці та області. Метою акції є приготування смачних подарунків діткам до Дня Святого Миколая, а також забезпечення їх речами найпершої потреби.

Акцію «Теплі долоньки» розпочинають незадовго до самого свята. Декілька тижнів поспіль студенти та волонтери займалися клопіткою роботою.

Акція має на меті не збирання ко-

штів. Волонтери готують саме подарунки: у вигляді одягу, взуття, іграшок, харчових продуктів, канцтоварів, засобів гігієни. Університетські ЗМІ надають акції активну інформаційну підтримку.

За кілька днів до Дня Святого Миколая волонтери займаються пакуванням речей в приміщенні Ради студентського самоврядування. Цього року 20-22 грудня всі підготовлені подарунки були передані вихованцям:

- КЗ «Прибузька спеціальна школа» (у закладі виховуються діти, позбавлені батьківського піклування, діти з вадами психомоторного розвитку).
- Самгородоцької спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату Козятинського району для дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування, дітей з вадами зору.
- Дитячого будинку «Малюк» (Вінниця).
- КЗ «Котюжанівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат І-ІІ ступеня».

«ММ» поспілкувався з волонтерами, які безпосередньо брали участь у підготовці подарунків та допомагали відвозити їх до дитячих будинків: Фадеєвою Вікторією (група 1-А 2 курсу медичного факультету №1) та Цибень Марією (група 96-А 3 курсу медичного факультету №2).

- Маріє, ви вперше берете участь у такій акції? Що спонукало вас допомагати діткам?

- Ні, не вперше беру участь, але до цього мій внесок був лише матеріальним. А спонукало мене бажання робити добро, бачити, як горять радістю очі дітей, коли вони отримують подарунки. Чути від них слова вдячності – це і є найбільша мотивація для мене.

- Вікторіє, які емоції ви пережили, коли передавали дітям їхні подарунки?

- Радість та щастя від того, що можу подарувати малечі хоч крихти тієї любові та уваги, на яку вони заслужують. І паралельно з тим смутком, що ці маленькі янголи покинуті батьками.

- Вікторіє, чи багато студентів взяло участь в акції? Можливо, хтось ще долучився, окрім студентства?

- Так, дійсно, я була вражена кількістю студентів, які залишилися небайдужими й взяли участь в акції «Теплі долоньки». Активність проявили не лише вітчизняні студенти, а й іноземні, що мене приємно здивувало. До нас приходили люди різних спеціальностей та курсів, це класно, правда. Наскільки знаю, акція проводилась лише серед студентів ВНМУ.

Висловлюємо щирі вдячність усім тим, хто долучився до акції та став помічником Святого Миколая для дітей-сиріт у цьому році! А також всім тим, хто продовжує допомагати сирітським закладам протягом року!

Вікторія Кирилук

Симуляційний центр ВНМУ – трамплін у професію лікаря

«Як воно там?» – питають студенти у холі симуляційного центру дівчину, що вийшла з навчальної кімнати. «Народила», – посміхається та у відповідь. Всі екстрені акушерські випадки тут заплановані – у навчальному центрі тривають заняття.

«Наше завдання – імплементувати поширені клінічні ситуації, щоб студенти отримували максимально реалістичний досвід, поєднували засвоєну теорію з практикою надання медичної допомоги, спілкування з пацієнтами. Викладач має бути людиною, яка просто тут і зараз підкаже, які знання потрібні, як їх застосувати. І, якщо щось йде не так, допоможе знайти правильний шлях», – каже доктор медичних наук, професор кафедри акушерства і гінекології №1 ВНМУ, Коньков Дмитро Геннадійович.

Поки асистенти готують обставини наступного сценарію, а група студентів у холі негolosно обговорює відпрацьовані ситуації, Дмитро Геннадійович розповів, що загалом у симуляційному центрі проходять заняття студентів четвертого, п'ятого, шостого курсів, інтернів, курси тематичного удосконалення для лікарів.

Тематика занять: для четвертого курсу – обстеження гінекологічних хворих; п'ятого – обстеження акушерських хворих, преєклампсія та післяпологова кровотеча; шостого – клінічні сценарії в акушерстві та гінекології. Для інтернів розроблено цілий модуль «Невідкладні стани», для лікарів – два ТУ: «Невідкладні стани в акушерстві» та «Перинатальний консиліум».

Навчальний процес поєднує дистанційне навчання та практичні заняття. Перша складова реалізується за допомогою платформи Microsoft Teams, де учасникам навчання пропонуються тестові завдання та розв'язання клінічних задач.

Після того, як студенти набрали необхідні 60 відсотків за правильні відповіді, вони переходять на наступний етап – практичних занять. Протягом кількох годин беруть участь у 6 різних сценаріях, які відтворюють клінічні ситуації.

Важливо, що до практики залучають усіх. Ті, хто набрав належну кількість балів, отримують активні ролі (лікар, медсестра, лаборант), студенти, які ще не пройшли тести, призначаються на ролі допоміжні: чоловіка породіллі, студента-практиканта тощо.

Обставини для кожного клінічного випадку відтворюються за вичерпною реалістичністю: використовуються справжнє лікарняне обладнання, манекени частин тіла, інтерактивні симулятори, імітація крові. Проходження сценарію фіксується на камеру, а про життєві показники «пацієнта» звітують прилади.

Останнім завданням того дня була ситуація з наданням допомоги породіллі з кровотечею. Тож після неї викладач зібрав студентів на дебрифінг – обговорення клінічних випадків.

Запис кожного сценарію відтворювався на великому моніторі. Зупиняючи запис у певних місцях, професор спрямовував розмову й вів детальний розгляд кожної ситуації:

- На що скаржилась пацієнтка?
- Якими були перша реакція та дії медсестри?
- Чому вона вирішила викликати лікаря?
- Які були призначені процедури?
- Якими були життєві показники?
- Яким був порядок дій кожного учасника сценарію?
- Що було зайвим, а що можна було зробити краще?

Обговорювалась не тільки техніка лікування, а й поведінка «медичних працівників», психологічна атмосфера, яку вони створюють, спілкуючись з пацієнткою: чи вдалося налагодити взаємодію, заспокоїти, правильно зрозуміти скарги?

«Як лікар ви маєте уважно ставитись до стану пацієн-

єнтки, не надавати їй приводів для завчасної тривожності», – наголошує Дмитро Геннадійович.

Так покроково й на конкретному прикладі студенти розглянули всі дії кожного з учасників сценарію. Максимально докладно: не забути перед оглядом матері перекласти дитину до кювету, чітко та голосно повторити медсестрі призначення, правильно перетиснути черевну аорту. Тим, хто не зміг зупинити кровотечу у манекена, професор невідкладно продемонстрував правильні дії на одному зі студентів.

Окремий блок обговорення – оцінка дій колег. Студенти самі оцінювали виявлені однокурсниками професійні якості, ділились враженнями та сумнівами.

«У нас дискусія – ми не надаємо готові відповіді, – наголосив Дмитро Геннадійович. – Що вам сподобалось у діях лікаря, чому? А що ви б зробили наступного разу інакше?»

Тих студентів, чиї професійні дії отримали загальне схвалення, привітали дружніми оплесками.

Наприкінці обговорення Дмитро Геннадійович запропонував студентам ставити йому будь-які питання, що виникли протягом виконання ситуаційних завдань. І це були ще пів години жвавого спілкування.

Студенти шостого курсу поділились з кореспондентом «ММ» враженнями від щойно виконаних завдань:

Андрій Причепка (група 7-А): «Мені дуже сподобалось в симуляційному центрі. Дуже цікаві завдання й ситуації, які можуть нам зустрітись, й будуть зустрічатись в реальності. Дуже подобається те, що все розбирається з практичного погляду, нічого зайвого. Все, як має бути насправді.

Єдине, про що я жалкую, – що ми раніше не мали доступу до симуляційного центру, й що кількість занять обмежена. Це гарне тренування власних навичок, своєї здатності до розуміння ситуації, швидкості аналізу. Але, на жаль, часу все ж таки мало».

Грановська Раїса (група 7-А): «Я дуже задоволена тим, що ми займаємось саме в симуляційному центрі, що тут у нас такі ніби постановочні сцени з реальними клінічними ситуаціями. Ми розбираємось на практиці, як маємо діяти у якому випадку. Потім проводимо аналіз щодо того, які наші дії були правильними чи неправильними. Це дуже цікавий досвід, бо, здебільшого, у нас переважає теорія. А саме практичні навички, які ми поки що не маємо змоги отримати в стаціонарі, можемо відпрацювати тут. Такі симуляційні задачі – досвід, який стане нам у пригоді».

На відгуки студентів щодо браку часу Дмитро Геннадійович апелює тим, що додатковий доступ до симуляційного центру має кожен зацікавлений студент – треба лише узгодити це з викладачем та з керівництвом університету.

«ММ»

Світлана Володимирівна Ладутько: «До 60-річчя»

Талановитий викладач, завдяки якому клінічну біохімію зрозуміли й полюбили сотні студентів. Науковець, спортсменка, раціоналізатор, профспілковий лідер. Енергійна та небайдужа жінка, все життя якої пов'язане з ВНМУ. Співбесідниця «Молодого медика» – кандидат медичних наук, доцент кафедри біологічної та загальної хімії Світлана Володимирівна Ладутько.

Світлано Володимирівно, як сталося, що донька вчительки та військового дипломата твердо вирішила стати саме лікарем?

Мої дитинство і юність проходили у воєнні та повоєнні роки. Закінчила повний курс музичної школи, відвідувала ДСШ – отримала I юнацький розряд зі спортивної гімнастики.

Ми виховувались, читаючи книжки: прагнули бути схожими на улюблених героїв, набути рис, які піднімають рівень людської гідності, доброти, поваги до оточуючих. Я, як і всі, захоплювалася мужніми, розумними, доброзичливими героями. Любила читати про експедиції, і навіть мріяла стати капітаном далекого плавання. Але для дівчат це було недосяжно.

У фільмі «За тих, хто в морі» я побачила в команді корабля жінку-лікаря. Це було першим поштовхом задуматись про цю професію, а далі всі думки були спрямовані на медицину.

Другим поштовхом було сусідство по дому з лікарями: професорами Вінницького медичного інституту Левіним Ю.М. та Головцевим Ю.М. Це були дуже поважні люди, і для мене вони були взірцем благородства.

В школі легше всього давались точні науки, тож батьки пропонували мені вступити на фізико-математичний факультет педагогічного інституту. Але я вирішила піти в медичний, і ніколи про це не пожалувала.

Чим запам'яталися вам студентські роки?

Вінницький медичний університет давно славиться традиціями, викладачами, які щиро передають свої знання студентам і виховують професійний менталітет.

Я закінчила ВМІ ім. Пирогова у 1960 р. За час навчання залишилися добрі спогади про викладачів, особливо про:

- доцента кафедри нормальної

анатомії Терентьєву Г. В., яка була й куратором нашої групи;

- доцента кафедри нормальної фізіології Жовновату О.Д., яка навчила розуміти медицину здорової людини;
- доцента кафедри факультетської терапії Ширкову Т. О. – спеціаліста вищого класу;
- доцента кафедри госпітальної терапії Войтенко В. М., яка брала мене з собою на вільти по санавіації в райони області;
- доцента кафедри факультетської терапії Рибачука І. А., який потім став професором і очолив кафедру пропедевтичної терапії.

Якою була ваша перша робота після інституту?

Перший рік роботи пройшов в м. Старокостянтинові Хмельницької області на посаді терапевта районної лікарні. Я сама попросила про такий розподіл – прагнула отримувати досвід самостійної роботи та самостійного життя. В пам'яті залишилися спогади про головного лікаря Чорнобрового М. П., який завідував хірургічним відділенням. Він був гарним керівником, організатором, хірургом від Бога і просто чудовою людиною.

Працюючи в лікарні, бралася за все. На чергуваннях намагалася все, що можливо, робити самостійно: внутрішньовенні ін'єкції, зондування, обробку ран, інтратрахеальне введення антибіотиків при абсцесі легенів. Якось почула, що в хірургії потрібна кров моєї групи:

пішла і здала, чим врятувала дівчині життя.

За сімейними обставинами я в 1961 р. повернулася до Вінниці. Почала працювати на кафедрі біологічної та загальної хімії ВМІ.

Шістдесят років роботи в інституті – великий шлях. Якими вони були?

У 1963 р. проректор з наукової роботи, доцент, завідувач кафедри рентгенології Сухоруков Б. З. запропонував мені включитися в наукову роботу з вивчення впливу радіації на живі організми. Досліди проводились на собаках, кролях, щурах при гострій променевої хвороби.

Всі біохімічні методики виконувала сама. Після консультації з гістологами самостійно готувала гістологічні препарати органів тварин, померлих від опромінення.

Під час роботи над дисертацією була командирована до Москви, у Центральну медичну бібліотеку, де самостійно переводила англомовні джерела – стали в пригоді знання, набуті у школі та університеті.

Кандидатську дисертацію на тему «Динаміка деяких біохімічних показників функціонального стану підшлункової залози при гострій променевої хвороби в умовах комплексної терапії» захистила у 1970 р. у Київському науково-дослідному інституті експериментальної та клінічної онкології МОЗ УРСР.

Задачами дисертаційного дослідження було пояснення впливу комплексної терапії, що включала медикаментозне лікування, та гемотрансфузії кісткового мозку на відновлення порушеного функціонального стану підшлункової залози та окисно-відновних процесів у опромінених тварин при гострій променевої хвороби важкого ступеня, визначення змін біохімічних показників для оцінки важкості ураження й ефективності лікування променевої хвороби.

З березня 1980 р. у ВМІ запровадили як самостійну дисципліну курс «Клінічна біохімія», і завідувач кафедри професор Луцюк М.Б. доручив мені цей курс очолити. Вже у вересні почала читати лекції з клінічної біохімії студентам 6 курсу.

У 1986-88 рр. навчалася у Народному університеті лекторської майстерності – отримала професію лектора. На кафедрі відповідала за організацію методичної та навчальної роботи з курсу клінічної біохімії: читала лекції студентам та

Викладацької роботи»

клінічним ординаторам, розробляла методичні матеріали, екзаменаційні білети тощо.

Але повністю виконувала роботу і з біологічної хімії: проводила практичні заняття, керувала підготовкою наукових робіт студентів, курсових робіт, читала повні курси лекцій з біологічної хімії для іноземних громадян російською мовою та українською студентам психологічного факультету.

При читанні лекцій та проведенні занять для психологів використовувала матеріали з нейрохімії. Також відповідала за організацію методичної та навчальної роботи з майбутніми психологами.

Понад 20 років керувала роботою студентського наукового гуртка на кафедрі біохімії. На засіданнях гуртка ми заслуховували та обговорювали підготовані студентами наукові доповіді, що спрямовувало молодь до наукової роботи.

В нашому університеті існувала організація кураторства. Багато років я була куратором студентських академічних груп.

Організувала вечори-зустрічі зі співробітниками бібліотеки інституту, які виступали з цікавими літературними доповідями; зі студентами політехнічного та педагогічного інститутів; екскурсії в музей Пирогова М.І. та у дивовижний парк «Софіївка» в Умані. З 2000 р. була призначена старшим куратором на стоматологічному факультеті.

Результати моєї наукової та педагогічної роботи – близько 200 друкованих наукових робіт, 25 раціоналізаторських пропозицій.

Маю 3 авторських свідоцтва, за які у 1985 р. Державний комітет Ради міністрів СРСР з питань винаходів та відкриттів вручив мені нагрудний знак «Винахідник СРСР».

За багаторічну роботу нагороджена у 1986 р. медаллю «Ветеран праці» і отримала звання «Ветеран праці». Багато хто з моїх учнів стали професорами, доцентами. З них у ВНМУ працюють 12 професорів, 14 доцентів, 3 асистенти.

Нам відомо, що Ви були не тільки науковцем та викладачем...

Так, знаходила час і для творчості, і для спорту, і для громадської роботи.

З 1976 по 1991 рр. очолювала інститутську «Спілку знань», завдан-

ням якої була організація наукових і медичних лекцій викладачами ВМІ на підприємствах та в організаціях Вінниці й області.

З 1980 по 1991 рр. керувала профпрофспілковою організацією інституту. Доводилось вирішувати квартирні питання, врегульовувати особисті конфлікти, проводити соціалістичні змагання між кафедрами.

За активну роботу в профспілці отримала Почесну грамоту Президії ЦК профспілки медичних працівників (Москва, 1984 р.), двічі нагороджувалась званням «Ударник комуністичної праці».

В перше десятиріччя роботи в інституті брала участь в художній самодіяльності – акомпанувала на фортепіано співакам та танцюристам. І тоді, й зараз в університеті дуже багато талановитої творчої молоді.

Ще під час навчання в школі за-

все нове, тоді як тобі добре відоме.

Біохімія дуже непроста наука: хімічний склад організму, хімічні процеси в ньому – про все це треба вміти розповісти доступно, зрозуміло. Ми пояснюємо хімічні аспекти патогенезу захворювань, чому виникає певна симптоматика, чим вона обумовлена.

Мені дуже подобається викладати. Люблю читати лекції, багато пояснюю, звертаю увагу на головні моменти. Нещодавно довелося пропустити кілька занять: коли повернулася до аудиторії, студенти мене зустріли оплесками. Моя робота – улюблена.

Ви викладали не тільки в університеті. Яке місце у Вашому житті займає Мала академія наук?

Я очолювала секцію хімії в Малій академії наук 25 років. Крім викладацької роботи керувала підготов-

кою наукових праць учнями шкіл Вінниці та області.

Досі з теплою згаду, які то були мотивовані, старанні, наполегливі діти – приїздили на заняття у вихідні, попри зимові холоди. Працювати з ними було дуже цікаво. Найбільш старанні та працездатні учні секції хімії стали призерами III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт у Києві.

В Малій академії підібрався чудовий колектив – цілеспрямований, талановитий, з щирим бажан-

ням давати підліткам нові знання. До речі, зараз президентом Малої академії наук є доцент ВНМУ Коваленко В.О., який докладає багато зусиль для її плідної роботи.

За багаторічну сумлінну працю, вагомих особистий внесок у справу навчання та виховання молодого покоління та підготовку учнів-призерів щорічно отримувала Почесні грамоти від Департаменту освіти міської адміністрації та міської ради, а у 2003 р. – нагороду «Відмінник освіти України».

Як Ви проводите вільний час, чим займаєтесь?

Люблю читати наукову, медичну й художню літературу. Слухаю із задоволенням цікаві виступи науковців-медиків. Люблю спілкуватись з близькими за духом людьми, в яких я вірю і які вірять в мене.

Спілкувалась Тетяна Ігнатська.

ймалась у гуртку «Ворошилівський стрілок», а в 1962-1963 рр. двічі завойовувала другі місця на інститутських стрілкових змаганнях.

Озираючись на прожиті роки, думаю про те, як мені пощастило працювати в університеті, скільки хороших людей я зустріла: відповідальних, працелюбних, щирих, добрих. Особливо хочу подякувати нашому ректору – академіку НАМН України, професору Морозу Василю Максимовичу – за людяність, повагу до літніх викладачів з великим досвідом, які передають свої знання студентам, примножуючи якість викладання й славу університету.

Чи подобається Вам бути викладачем?

Так. Коли маєш досвід та знання, прагнеш ними ділитися. Бачити зацікавлені очі, відчувати, як тебе слухають. Для учнів або студентів це

«МОЛОДИЙ МЕДИК»: 60 років від становлення до сьогодні

Визнаємо: 60-річчя «Молодий медик» мав святкувати навесні 2020 р. Але через карантин випуск газети був призупинений.

Наразі, напередодні 100-річчя Вінницького медичного університету, хочемо повернутись до значущої дати у житті його періодичного видання.

Адже преса – справжнє дзеркало епохи та людей у ній. А історичних етапів «Медикові» та ВНМУ випало чимало.

Отже, наше дослідження про те, як жили та навчалися молоді медики впродовж вже більш як 60 останніх років.

Шістдесяті: становлення

«ММ» 1960-х років — двополосне щотижневий видання накладом у 1500 примірників. На його сторінках пишуть про:

- Партійне та комсомольське життя, в контексті якого розглядалось все: від побуту у гуртожитках до оцінювання знань.
- Спортивні успіхи студентів у: легкій атлетиці, баскетболі, вільній боротьбі, гімнастиці. І про те, що «колективам художньої самодіяльності треба ще багато працювати над удосконаленням виконавської майстерності».
- Роботу студентських наукових гуртків на 35 кафедрах.
- Подорожі учасників туристичного клубу на Кавказ та в Карпати, екскурсії Україною, місцями бойової слави Вінниччини
- Організацію та проведення республіканських та міжнародних наукових конференцій, симпозіумів.
- Підготовку до екзаменів та результати екзаменаційних сесій.

«Говорячи про причини відставання першого курсу, слід насамперед відмітити, що студенти не приділяли належної уваги таким предметам, як органічна хімія та латинська мова»

Регулярна рубрика вересневих випусків – «Вісті з полів». Цей місяць студенти проводять у полях та садах: збирають у радгоспах Вінниччини фрукти, хміль та овочі, у

Криму борються з філоксерою. Початок навчального року – жовтень, а результати «вересневого екзамену», про які звітує газета: тисячі тонн фруктів та засилосованих кормів, сотні тонн овочів.

Такі дані лабораторія соціологічних досліджень Вінницького медичного інституту отримала шляхом анкетування студентів у 1967 р.:

- 88,8% у процесі навчання переконались, що зробили правильний професійний вибір;
- 75-85% студентів молодших курсів та 100% старшокурсників були прихильниками вузької спеціалізації;
- 77% бажали займатись безпосередньо лікуванням, а 10% – присвятити себе науково-педагогічній роботі.

Географія розподілу шестикурсників інституту на роботу була широкою: Україна, Якутія, Узбекистан, Далека Північ.

Гарна традиція «ММ» — присвячувати абітурієнтам окремий червневий номер – зберігається й досі.

Сімдесяті: напружені й плідні

Про те, яким було життя інституту в середині 1970-х рр. та яке значне місце він посідав в системі охорони здоров'я області, можуть розповісти поточні соціалістичні зобов'язання на 1975 р.:

- Для населення Вінниці та районів області прочитати 2 900 лекцій.
- Створити 6 учбових кінофільмів та 2 учбових музеї.
- Представити до офіційного захисту 3 докторські та 11 кандидатських дисертацій.
- Написати 110 наукових статей, подати 98 раціоналізаторських пропозицій.
- Проконсультувати силами професорсько-викладацького складу 31 500 хворих.
- Провести 30 науково-практичних конференцій з лікарями області, 12 курсів підвищення кваліфікації.
- Силами студентів провести не менше 20 концертів для населення області.
- Створити зі студентів 12 місцевих будівельних загонів та 1 в'їзний.
- Виділити для сільгоспробіт не

менше 1500 студентів та викладачів.

- Підготувати 500 спортсменів-розрядників, 7 майстрів та КМС, 250 інструкторів, тренерів, суддів.

На травневих Ленінських суботниках молоді майбутні медики працюють не лише на території інституту: за їх участю збудований кардіологічний корпус лікарні ім. Пирогова, туберкульозна лікарня, благоустроений парк на Вишеньці. В'їзний загін «Ластівка» будує другу чергу нафтородовища Самотлор у Тюменській області.

Художня самодіяльність ВМІ у ті роки: вокальна капела «Надбужанка», жіночий вокальний ансамбль «Ягідка», духовий оркестр. Танцювальний ансамбль отримав звання народного.

Прикмета неспокойного часу: формування цивільної оборони інституту вивчають принципи надання першої допомоги тим, хто постраждав від ядерного ураження.

Активно впроваджується науково-дослідницька робота студентів (НДРС).

Вісімдесяті: час багатьох змін

Нагальна тема другої половини 1980-х – боротьба за тверезість та підвищена увага до наркології як науки.

У виші вже кілька років поспіль працює підготовчий факультет для іноземних студентів, де вчиться молодь з 35 країн.

Для них проводять олімпіади з російської мови, започаткований країнознавчий клуб. Впроваджуються інтернаціональні фестивалі. Вперше в житті студенти-іноземці святкують Новий рік з ялинкою та Дідом Морозом.

У 1986 році інститут:

- Здійснює госпродоговорні науково-дослідні роботи.
- Проводить науково-практичні конференції для лікарів Вінницької та Хмельницької областей.
- Виготовляє лікувальні вакцини.
- Будує спортивно-оздоровчий табір та гуртожиток № 6.
- Розвиває підрозділи цивільної оборони.
- Збирає кошти до Фонду миру та на допомогу постраждалим від аварії на ЧАЕС.

Про підсумки екзаменаційних сесій «ММ» пише на перших шпальтах — за інформацією з кафедр. Тож відмінників та двієчників знає весь інститут. А для контролю успішності створюють групи колективної відповідальності.

Викладачі Вінницького медичного навчались у Вінницькому політехнічному інституті роботи з ЕОМ -першими комп'ютерами. А вже за рік заняття з інформатики та обчислювальної техніки ВМІ запровадив для студентів I курсу на базі кафедри медичної та біологічної фізики.

«Уміння раціонально використовувати комп'ютер у своїй професійній діяльності стає важливим показником компетентності сучасного спеціаліста»

Зі сторінок «Медика» працівники бібліотеки навчають студентів створювати правильні конспекти, а викладачі фізичної культури заохочують дівчат займатись аеробікою.

Виїзні студентські будівельні загоны працюють на Вінниччині та по всьому СРСР: у Кустанайській, Житомирській, Кримській, Тюменській, Ворошиловградській областях, на Сахаліні й за Полярним колом.

У 1987 р. «ММ» друкує першу оглядову статтю про СНІД.

Перебудова, яка триває в країні, висуває вимоги й до вищої школи: кафедри приділяють більше уваги самостійній роботі студентів, заняттям поза аудиторіями та безпосередньо біля ліжка пацієнта. Студенти разом з викладачами чергують у клініках.

Викладачі ВМІ вказують на недоліки у системі набору студентів: «Не завжди потрапляє в інститут

талановита молодь, тому що не має трудового стажу. А це, своєю чергою, залишає за стінами вузу багатьох майбутніх науковців, яких слід вибирати серед молодих, здібних випускників шкіл та медичних училищ»

Згідно з новими вимогами, викладеними в «Основних напрямках розвитку охорони здоров'я населення і перебудови охорони здоров'я СРСР... на період до 2000 року», для студентів-медиків запроваджується практика з першого курсу: 4 тижні на базі міських лікарень.

Дев'яності: нова історія

З 1991 р. ВМІ є вищим навчальним закладом вже незалежної української держави. Час економічно скрутний.

Але вже створений й працює перший серед вузів України Центр нових інформаційних технологій. У навчальному процесі на науководослідній роботі використовуються 124 комп'ютери.

Створена офсетна друкарня. Водночас ректоратові довелося дбати й про забезпечення співробітників вишу взуттям, деякими харчовими продуктами.

З побажань ректора В.М. Мороз на 1993 рік: «Плакаю надію, що Верховна Рада України ухвалить законодавчі акти, які б створили пільгові умови для вузів в плані їх звільнення від усіх податків. Це б дало нам можливість за кошти, одержані від госпрозрахункової діяльності, значно покращити матеріально-технічну базу».

Також «ММ» пише:

- як правильно скористатися ваучерами;
- які проблеми з впровадженням очно-заочної інтернатури;
- як протистояти дифтерії;
- що таке гомеопатія та як зміцнити імунітет;
- якою буде мода для жінок та чоловіків.
- Газета стає соціологічним інструментом. Друкує анкети:
- оцінки якісних показників викладачів, яку мають заповнити інші викладачі та студенти;
- опитування студентів другого курсу стосовно навчання за новою програмою лікаря загального профілю.

В інституті навчаються 3 400 студентів, на кожного з яких бібліотека має 48 томів навчальної літератури. Максимальна стипендія становить 54 400 крб, мінімальна - 28 800.

У 1994 р. виш стає Вінницьким державним медичним університетом з IV рівнем акредитації та певною автономією. Приймає студентів на два факультети: загальномедичний та стоматологічний. Має 5 гуртожитків, санаторій-профілакторій та 2 оздоровчі бази, власний фонд соціальної допомоги студентам.

Двотисячні: ще більше можливостей

У 2002 р. університет отримав звання Національного. Має вже 2 медичних факультети та новий фармацевтичний.

Відновлюється проведення міжнародних студентських наукових конференцій. Вивчаються особливості Болонського навчального процесу. «ММ» стає щомісячним виданням. На його 8-12 сторінках:

- програмні документи з медичної освіти;
- талановиті особистості університету;
- результати анкетувань та опитувань;
- нові медичні спеціальності;
- звіти про студентські олімпіади;
- новини медичної науки;
- цікаві тести;
- фотозвіти з конкурсів краси та святкування.

Студентське буття, що постає зі сторінок газети, - не тільки навчання, а ще й творчість: художня, музична, танцювальна, літературна, театральна.

А що дали, то більше: друківні видання відходять у минуле, і «ММ» поступово перетворюється ще й на літопис історії університету.

Побажаємо всім нам разом, щоб вона писалася ще довго.

Тетяна Ігнатська

Пішла з життя професор Валентина Серкова

17 грудня 2021 року на 91-му році життя внаслідок хвороби перестало битись серце Серкової Валентини Костянтинівни, доктора медичних наук, професорки кафедри внутрішньої медицини №1 ВНМУ ім. М.І. Пирогова, Заслуженого діяча науки та техніки України, корифея вітчизняної кардіології, Вченого, Вчителя, Лікаря, прекрасної та неповторної Людини.

Валентина Костянтинівна Серкова народилась 27.06.1931 в Брянській області в родині вчителів. Батько був директором школи, мати – завучем.

Завдяки непересічним різноплановим інтелектуальним здібностям Валентина Серкова ще під час навчання у школі займала призові місця на республіканських і всесоюзних конкурсах з літератури. Ще до закінчення школи отримала направлення на вступ до Московського державного університету ім. М.І. Ломоносова (МДУ) без іспитів.

Друге місце на олімпіаді з математики загальносоюзного рівня – і знову направлення до МДУ без іспитів. Однак бажання стати лікарем, яке виникло ще у дитинстві під впливом розповідей про улюблену роботу рідного дядька по батьківській лінії, взяло гору у виборі майбутньої професії.

В.К. Серкова пройшла славетний великий шлях лікаря, педагога, вченого, організатора Вінницької наукової терапевтичної школи.

Після закінчення з відзнакою лікувального факультету ВМІ в 1955 р. була зарахована до аспірантури при кафедрі факультетської терапії. Виконувала кандидатську дисертацію під керівництвом свого вчителя професора Бориса Соломоновича Шкляра, який жартома називав ученицю «мала медична енциклопедія». З 1958 р. В.К. Серкова працювала асистентом, з 1977 р. – доцентом кафедри факультетської терапії.

У 1960 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Тривалість окремих фаз серцевого циклу при тахікардії різної етіології», присвячену ролі діастолі в розвитку та прогресуванні патології серця, а у 1986 р. – докторську дисертацію на тему «Клініко-біохімічна характеристика функціональних класів стенокардії».

У 1988 р. отримала звання професора. З 1987 по 2006 рр. була завідувачкою кафедри факультетської терапії (внутрішньої медицини №1) ВНМУ, з серпня 2006 р. по 2021 р. – професоркою кафедри.

Особистий величезний внесок Валентини Костянтинівни в науку висвітлений у більш ніж 500 наукових

працях, у тому числі в закордонних виданнях, понад 12 монографіях, співавторкою яких вона була, численних наукових розробках, патентах, раціоналізаторських пропозиціях.

В.К. Серкова активно здійснювала науково-педагогічну діяльність, яка знайшла відбиття у значній кількості методичних рекомендацій, навчальних посібників для студентів, лікарів-інтернів і терапевтів, зокрема: підручника «Факультетська терапія» (2005 р.), посібника у 2 частинах «Внутрішня медицина» українською (2016-2018 рр.) та англійською мовами (2019 р.).

Під її керівництвом захищено 36 кандидатських та 4 докторських дисертацій (професори Жебель В.М., Станіславчук М.А., Осовська Н.Ю., Кузьміна Н.В.). Сьогодні учні Валентини Костянтинівни очолюють кафедри ВНМУ, медичні установи, займають керівні посади в органах охорони здоров'я, є фахівцями у різних галузях внутрішньої медицини.

Власним прикладом професорка Серкова В.К. довела можливість поєднувати блискуче наукове та клінічне мислення, щоденну лікувально-консультативну роботу з вирішенням фундаментальних наукових завдань.

Була членом робочої групи із серцевої недостатності Українського наукового товариства кардіологів, Центральної методичної комісії при МОЗ України, до 2017 р. – головою обласного товариства терапевтів, членом правління національних товариств терапевтів, кардіологів і нефрологів. Очолювала профільну терапевтичну комісію в університеті.

Нагороджена медаллю «За трудову доблесть» (1981 р.), вищою нагородою АМН України – золотою «Медаллю академіка М.Д. Стражеска» (2012 р.), численними Почесними грамотами МОЗ України та МОН України, Вінницької держадміністрації та обласної Ради, університету; знаками «Відмінник охорони здоров'я», «Відмінник освіти України». «Заслужена діячка науки та техніки України». У 2013 р. наказом Президента України В.К. Серковій призначено довічну державну стипендію.

Лекції Валентини Костянтинівни

завжди відрізнялися особливою майстерністю, доступністю викладу складної інформації, користувалися авторитетом у студентів і лікарів, дозволяли ознайомитися з останніми досягненнями у галузі лікування та діагностики захворювань внутрішніх органів.

В.К. Серкова була унікальним клініцистом з енциклопедичним рівнем знань. Проводила масштабну консультативну роботу в Подільському регіоні, сприяла створенню та успішній роботі кардіологічної школи лікарів області, консультувала хворих у відділеннях терапевтичного профілю та в поліклініці Вінницької клінічної обласної лікарні. Брала активну участь в розвитку кардіологічного та в становленні гастроентерологічного та нефрологічного відділень обласної лікарні ім. М.І. Пирогова.

Валентина Костянтинівна мала унікальні людські якості, високий рівень інтелігентності та скромності. З повагою і доброзичливістю ставилася до співробітників, студентів, пацієнтів, мала високе почуття відповідальності. Вона з особливою чуйністю сприймала не лише успіхи й радощі, але й негаразди та біди колег. Була не лише уважним наставником, але і добрим другом. Користувалася заслуженою повагою колег, медичної спільноти та науковців України.

Відхід із життя Валентини Костянтинівни Серкової – непоправна втрата для усіх нас... Світла пам'ять Вченому, Вчителю, Лікарю, Людині.

Колектив кафедри внутрішньої медицини №1 висловлює глибоке щире співчуття рідним і близьким, друзям, колегам, учням Валентини Костянтинівни.

Пам'яті доцента Людмили Макарової

12 грудня 2021 року раптово пішла з життя Макарова Людмила Павлівна, кандидатка медичних наук, доцентка кафедри внутрішньої медицини №1 ВНМУ ім. М.І. Пирогова, провідний фахівець у галузі терапевтичних дисциплін, зокрема гастроентерології.

Людмила Павлівна народилась 04.04.1947 у Вінниці, в родині фронтовиків. Понад 55 років її життя пов'язані з Вінницьким медичним інститутом, а згодом – університетом.

Після закінчення середньої школи в 1965 р. дівчина поступила на лікувальний факультет ВМІ, який закінчила з відзнакою у 1971 р. Як творча особистість, окрім навчання брала активну участь у громадському житті ЗВО, була членом студентського наукового гуртка.

З серпня 1971 р. по червень 1972 р. проходила інтернатуру за спеціальністю «Терапія» на базі Вінницької міської лікарні №3. Після інтернатури була прийнята на посаду старшого лаборанта кафедри факультетської терапії ВМІ. Так розпочався довгий трудовий шлях Людмили Павлівни на кафедрі, тоді факультетської терапії, нині – внутрішньої медицини №1. У квітні 1984 р. вона захистила кандидатську дисертацію в Мінському державному медичному інституті за спеціальністю «Ревматологія».

З 1991 р. і до останнього дня працювала на посаді доцента. Користувалась повагою колег, була непересічним лікарем, професіоналом улюбленої справи. Більш як 30 років поспіль керувала та опікувалась на-

уковим студентським гуртком. Автор і співавтор 142 наукових робіт, навчальних посібників та монографій.

Учениця славетних професорів Мікуніс Р.Й. та Серкової В.К., Людмила Павлівна Макарова виховала не одне покоління чудових лікарів практичної сфери системи охорони здоров'я та науково-педагогічного напрямку, які з вдячністю та повагою згадують її яскраві та змістовні практичні заняття і лекції, величезний досвід лікарської діяльності, яким вона ділилася з учнями та колегами.

Численні виступи на симпозіумах, товариствах і конференціях різного рівня викликали великий інтерес у науковців та практичних лікарів. Професійна обізнаність і яскрава харизма Людмили Павлівни залишали незабутнє враження у слухачів.

Її лікувально-консультативна робота на посаді доцента кафедри внутрішньої медицини №1 на базі гастроентерологічного відділення Вінницької обласної клінічної лікарні ім. М.І. Пирогова врятувала і подовжила життя багатьом хворим та дозволила одужати сотням пацієнтів. Вони згадують Людмилу Павлівну як лікаря від Бога.

Професійність, чесність, порядність, твердість у відстоюванні своєї позиції та, водночас, чуйність,

відповідальне ставлення до хворих здобули Людмилі Павлівні незаперечний авторитет серед учнів, колег, хворих. Вона була справжнім патріотом своєї спеціальності, прикладом щирого серця служіння професії, прищепила любов до терапії багатьом своїм учням.

Усі, хто знав Л.П. Макарову, пам'ятатимуть її як непересічного клініциста, авторитетного лікаря, до думки якого завжди прислухалися колеги, прекрасного педагога, справжнього ентузіаста та надзвичайно енергійну людину, яка жила улюбленою справою до останнього удару серця.

Світла пам'ять про Людмилу Павлівну – назавжди в наших серцях.

Колектив кафедри внутрішньої медицини №1 висловлює глибокі щирі співчуття рідним і близьким, друзям, колегам, учням Людмили Павлівни.

Підсумовуємо 2021 рік: що встигли медики світу?

Досягнення медичної науки - завжди привід сподіватися на краще майбутнє.
Про значущі здобутки 2021 р. - за матеріалами nauka.ua.

Нові кроки до приборкання ВІЛ

Пошуку ефективних ліків проти ВІЛ сприяє вивчення людей, чия імунна система самостійно змогла пригнітити віруси в організмі до рівня, який забезпечує приймання протівірусних препаратів. Таких людей називають елітними контролерами, і їх частка серед усіх інфікованих складає лише близько 0,5 відсотка.

Окрім цього, у 2021 р. медицина поповнилася дієвими препаратами проти ВІЛ: Управління з продовольства та медикаментів США дало дозвіл на використання двох ін'єкційних засобів тривалої дії – по одному для лікування та профілактики ВІЛ-інфекції. Стандартна протівірусна терапія вимагає щоденного прийняття таблетованих ліків, натомість нові препарати у вигляді ін'єкції достатньо вводити 1-2 рази на місяць.

Людський організм не відторгнув свинячий орган

Одним із найвагоміших досягнень трансплантології 2021 р. є перше успішне пересадження нирки свині людині. Дотепер спроби пересадити органи свині приматам були невдалими через наявність на клітинах свині вуглеводу, який спричиняє, зокрема, у людей, сильну імунну реакцію. Тож науковці вивели генномодифікованих свиней, позбавлених можливості продукувати причинний вуглевод.

Група американських хірургів під'єднала нирку ГМО-

свині до кровоносної системи пацієнтки зі смертю мозку, яку очікувало відключення від апаратів життєзабезпечення. Протягом 3 днів, коли нирка була приєднана до тіла жінки, лікарі не виявили ознак негайного відторгнення. Пересаджена нирка навіть стала виконувати свої функції, виробляючи нормальну кількість сечі. Далі лікарі планують спробувати пересадити нирку свині пацієнтам із нирковою недостатністю, яким не допомагає діаліз.

Сучасні технології для людей з інвалідністю

Є прогрес у дослідженнях щодо застосування нейрокомп'ютерних інтерфейсів – пристроїв, які під'єднують мозок до комп'ютера.

Цьогоріч двоє чоловіків, які через параліч втратили можливість говорити, змогли ефективно комунікувати з іншими через мозковий імплантат, який реєструє електричну активність нейронів. Один із них зміг виводити літери прописом на екрані комп'ютера, уявляючи, що пише їх від руки. Швидкість набору тексту 65-річним чоловіком у такий спосіб склала 18 слів на хвилину, що подібно до швидкості друку його однолітків на смартфоні.

Закінчення на 12-й стор.

Підсумовуємо 2021 рік: що встигли медики світу?

Закінчення. Початок на 11-й стор.

Інший пацієнт, 36-річний паралізований, дією думки виводив на екран цілі слова. У середньому 15,2 слова на хвилину, звісно, небагато, але пацієнт не розмовляв словами більш ніж 15 років. Тож результат вражає, а технологію будуть вдосконалювати.

Новітні технології допомогли не лише в комунікації, а й у можливості знову бачити. Сліпій жінці з Іспанії у мозок встановили імплантат, що активує частини зорової кори комбінаціями електродів, даючи змогу побачити фігури без посередництва очей. Коли до імплантату під'єднали ще й відеокамеру на оправі окулярів, пацієнтка змогла бачити темні й світлі лінії та вказати потрібну фігуру на екрані комп'ютера.

А незрячий внаслідок генетичної хвороби чоловік частково повернув зір завдяки іншій технології – оптогенетиці. Вона полягає у генетичній модифікації нейронів, завдяки якій вони стають чутливими до світла. Тоді їх активністю можна керувати впливом променів із відповідною довжиною хвиль. Піддослідному ввели в одне око віруси, які вбудували у нервові клітини його сітківки ген білка, чутливого до бурштинового світла. Видали окуляри із відеокамерою, які перетворювали зображення з неї на світлові імпульси та передавали їх на сітківку ока. Завдяки цьому чоловік зміг побачити предмети перед собою.

Хрящ із носа – для лікування остеоартриту

При остеоартриті відбувається руйнування хрящів у суглобах, найчастіше колінних та кульшових. У важких випадках хворим проводять операцію із заміною суглоба на протез, який потребує заміни через певний час.

Група науковців у цьогорічній статті описала можливий спосіб незвичайної терапії остеоартриту – пересадкою хряща з носа до вражених суглобів. Метод виправданий тим, що клітини носового хряща показали високу стійкість до запальних речовин, присутніх у вражених остеоартритом суглобах, та здатність до розростання й формування нової хрящової тканини.

Досліди на мишах, вівцях та двох пацієнтах показали, що вилучення клітин носового хряща від хворих на остеоартрит з подальшим їх вирощуванням у поживному середовищі й наступною імплантацією до пошкоджених суглобів допомагає зменшити прояви остеоартриту й відновити хрящ. Поки що учасникам вдалося відтермінувати заміну колінних суглобів протезами щонайменше на два роки.

Вакцина й ультразвук проти пухлин мозку

Німецькі дослідники описали успішні результати випробування вакцини проти дифузної гліоми – агресивного раку головного мозку. У більшості пацієнтів із цим діагнозом ракові клітини мають однакову мутацію, яка призводить до вироблення ними зміненого білка. Вчені припустили, що можна вакциною націлити на нього імунну систему хворих, яка відтак знищуватиме злоскісні клітини.

Перше випробування такої вакцини, покликане вивчити безпечність препарату, провели на 33 пацієнтах. Більш ніж у 93% учасників втручання спричинило бажану імунну реакцію – в їхній крові виявили імунні клітини, здатні націлюватися та знищувати ракові клітини дифузної гліоми.

Поки що вчені фокусувалися на вивченні безпечності вакцини, а не ефективності, але результати обнадійливі й указують на потенціал вакцинації проти раку мозку.

Інший підхід, який дав надію на ефективне лікування пухлин мозку, полягає у застосуванні ультразвуку. Ліки, навіть здатні ефективно боротися із пухлинами, через наявність гематоенцефалічного бар'єра часто не можуть потрапити в мозок у достатній для терапевтичного ефекту кількості.

Канадські дослідники знайшли спосіб тимчасово порушити бар'єр, щоб крізь нього міг проникнути протираковий препарат із крові. Для цього вони вводили в організм окрім ліків мікробульбашки контрастної речовини. Коли та доходила до судин мозку, вчені впливали на мікробульбашки фокусованим ультразвуком. Спричинена ним вібрація мікробульбашок сприяла розширенню міжклітинних проміжків, у які вже вільно міг проникнути лікарський засіб. Підхід, випробуваний на чотирьох пацієнтах із мозковими метастазами, показав попередню безпечність і можливість зменшити розміри стійких пухлин мозку.

Нові підходи до лікування діабету

Діабет I типу спричиняється аутоімунним розладом: організм знищує власні бета-клітини підшлункової залози, які виробляють інсулін. Щоб поповнити їх нестачу, канадські дослідники випробували спосіб імплантації стовбурових клітин підшлункової залози під шкіру хворих. За кілька місяців клітини дозріли до стану, подібного на бета-клітини, й почали виробляти інсулін.

Через рік після процедури в учасників знизилася потреба в інсуліні у середньому на 20%. Це, звісно, не вилікувало їх, але принаймні визначило потенціал підходу й напрямки наступних досліджень.

Цукровий діабет II типу лікується зміною способу життя з дотриманням дієти та утриманням ваги в нормальному діапазоні, прийманням цукрознижувальних препаратів. Проте більшість таких ліків протипоказані хворим, у яких уже розвинулося ускладнення діабету у вигляді ниркової недостатності. Їх лікують подібно до пацієнтів із діабетом I типу, вводячи ін'єкції інсуліну. Але розрахувати точне дозування важко, тому часто хворі отримують або недостатню кількість інсуліну, або надмірну.

Вчені припустили, що допомогою може високочутлива штучна підшлункова залоза, яка застосовується при лікуванні діабету I типу. Вона безперервно відстежує рівень глюкози у крові та вводить необхідну дозу інсуліну. Випробування на пацієнтах із діабетом II типу, що потребували діалізу через ниркову недостатність, показало, що штучна підшлункова допомагає контролювати у таких хворих рівень глюкози ефективніше за стандартну терапію ін'єкціями.

Вакцини проти малярії стали дієвішими

Лише у 2019 р. на малярію захворіло маже 230 млн людей, із яких загинуло 409 тис., більшість – діти до 5 років. Восени 2021 р. ВООЗ дозволила використання вакцини проти малярії для дітей у регіонах, де хвороба є поширеною. Вакцина захищає від інфікування з ефективністю близько 39%, від важкого перебігу хвороби – на 29%. Утім, при поєднанні вакцинації із профілактичними протималярійними препаратами дієвість запобігання госпіталізації та смерті зростає до 70%.

Розробники іншої вакцини вперше показали, що вакцина проти малярії може досягти ефективності у більш ніж 75% – саме такого мінімального показника ефективності закликає прагнути ВООЗ. Дослідження на 450 дітях визначило: вакцина вберігає від малярії з ефективністю 77% при використанні високих доз і 71% – у низьких дозах.